

آنچه می خواهیم از شهرهای مان ببینیم

گردشگری شهری از چاله به چاه

گردشگری شهری/سینما/شهرود

دارد که باید هر چه سریع تر برطرف شود.» این استاد دانشگاه معتقد است که شهرداری می‌تواند به‌عنوان الگو و نمونه کار، این فعالیت را به حرکت در آورده و با شناسایی مشکلاتی که بر سر راه این فعالیت وجود دارد، آنها را برطرف کرده و بستر لازم برای اجرای این تورها را فراهم کند. این در حالی است که بخش خصوصی گردشگری کشور ما درحال حاضر توانایی بسترسازی برای اجرای طرح‌های گردشگری شهری را ندارد و نمی‌توان انتظار داشت که بخش خصوصی این کار را به سرانجام برساند. زیرساخت‌هایی نظیر جای پارک برای اتوبوس‌های گردشگران و هماهنگی برای باز کردن مسیرهای حرکت این اتوبوس‌ها در شهر مسلماً فقط از عهده شهرداری‌ها بر می‌آید، بنابراین شهرداری‌ها بهترین گزینه برای انجام این کار هستند.

او با اشاره به این که پیش از این هم شهرداری‌ها ساخت هتل، سینما و سایر مراکز فرهنگی را در سابقه خود داشته‌اند، توضیح می‌دهد: «شهرداری به‌عنوان یک ارگان توانمند که اختیارات و ابزارهای مورد نیاز را در اختیار دارد، باید در این زمینه گام بردارد و پس از آن که تکنک‌ها و دشواری‌های کار برطرف شد، ساکنان ادامه مسیر را به بخش خصوصی بسپارد تا این بخش نیز بتواند با ادامه مسیر روزبه‌روز توانمندتر شود.»

شهرداری تخصص ندارد

اساد کتکر کیومرث فلاحی، دانشسپار دانشگاه علامه معتقد است که مجموعه تخصص و توانایی مدیریتی مورد نیاز برای اجرای تورهای گردشگری در شهرداری‌ها وجود ندارد و همین نکته باعث لطمه‌زدن به بحث گردشگری شهری شده است. او با تکیه بر جلوگیری از ورود نهادها غیرمرتبط به بحث گردشگری می‌گوید: «نهادهایی که کارشان به گردشگری ارتباط پدید نمی‌کند، نباید در این زمینه فعالیت کنند، چون نتیجه این نوع فعالیت‌ها در غیاب دانش مورد نیاز مسلماً جز لطمه وارد کردن به پیکر گردشگری کشور نخواهد بود.»

دکتر فلاحی معتقد است که باید این کار را به آژانس‌های گردشگری فعال در بخش غیردولتی سپرد و از توان و تخصص موجود در این آژانس‌ها برای گسترش گردشگری استفاده کرد، چرا که شهرداری اصلاً سازوکار مناسب برای اجرای چنین برنامه‌هایی را ندارد و از آن‌جا که این کار نیازمند تخصص لازم برای تدوین و جذب گردشگر است، انجام کارهای غیر تخصصی و ناشیانه می‌تواند کشور را با مشکلات جدیدی روبه‌رو کند.» او با انتقاد از عملکرد شهرداری تهران در زمینه اجرای این تورها، گفت: «توضیح می‌دهد: «شهرداری با برخی آژانس‌ها قرارداد می‌بندد، اما حاضر نیستت تست‌های آن قرارداد را در اختیار آژانس‌ها قرار بدهد و فقط آژانس‌ها را ملزم به اجرای کار می‌کند، از سوی دیگر تسویه حساب مالی شهرداری با برخی از این آژانس‌ها به سه یا چهار سال بعد موکول شده که به‌خودی‌خود نهنها به بحث تهرانگردی نکته‌ای اضافه نکرده، بلکه به این بخش از کار گردشگری لطمه هم وارد کرده است.»

وقتی شهر با ما سخن می‌گوید

شهرها تر کبب از آجر و بتن و شیشه و خیابان نیستند که شهروندان هر روز صبح برای رفتن به محل کار نظار می‌کنند، شهردار گوشه گوشه خود حکایت‌هایی دارند که شهروندان دل‌گرو آن سپرده‌اند، خانه‌های قدیمی، رستوران‌ها تماشاخانه‌ها همه‌وهمه بخش‌هایی از شهر را جاذب دارند و همه این جذابیت‌ها را گروهی از مردم بسا علاقه دنبال می‌کنند. مردم نیاز دارند تا سابقه تاریخی و فرهنگی شهرهای شان را بیشتر بشناسند و از سوی دیگر جهانگردان هم در سفر به ایران علاقه دارند تا با ویژگی‌های خاص شهرهای ایران آشنا شوند. گردشگری شهری تا امروز توانسته جستجوگریتجه به حیثات ادامه دهد، اما این روزها بازاررشدمندترشدن گردشگری و جهانگردی ایران نیز نیازمند برنامه‌ریزی معقول‌تر ومنسجم‌تر در این زمینه‌است.

می‌گرفت، حال آن‌که بحث گردشگری یک بحث کاملاً تخصصی و در حیطه اختیارات سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری کشور است.»

گردشگری شهری بخشی از مدیریت شهری است

اما اجرای تورهای تهرانگردی از سوی شهرداری تهران در میان صاحب‌نظران موافقانی هم دارد، چنانچه دکتر محمدعلی رهنمایی استاد گروه جغرافیای دانشگاه تهران در حمایت از شهرداری در اجرای این تورها می‌گوید: «از نظر من این تورها حکماً باید از سوی شهرداری تهران برگزار شود، چون در حال حاضر فقط شهرداری تهران توانایی برگزاری چنین تورهایی را دارد و بخش خصوصی از پس این کار بر نمی‌آید.»

او که چندین پایان‌نامه با موضوع تهرانگردی را هدایت کرده، توضیح می‌دهد: «برگزاری تورهای تهرانگردی بخشی از مدیریت شهری است، بنابراین اجرای این تورها در حوزه وظایف شهرداری است، نه تنها در تهران بلکه در سایر شهرها هم این تورها را باید شهرداری‌ها برگزار کنند. سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری در این زمینه وظیفه هدایت، برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دارد، اما عملیات اجرایی بدون تردید بر عهده میراث‌فرهنگی می‌گردد.»

او در برابر این مسأله که به لحاظ قانونی شهرداری‌ها حق ورود به این حیطه را ندارند، می‌گوید: «اگر تاکنون ماقانونی در این زمینه نداریم، مشکل از بخش قانون‌گذاری است که تاکنون الزامات مربوط به این کار را فراهم نکرده است و درواقع نظام قانونی کشور ما در این زمینه مشکل

بعد از این مرحله نیز شهرداری باید یک سازمان متناسب با وظایف گردشگری به سازمان‌های متبوع اضافه کند تا مشخصاً وظیفه اجرای امور گردشگری کشور نیز در توافقی با شهرداری تبریز به این شهرداری اجازه داد بخشی از وظایف سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری را با اجرای تورهای گردشگری برعهده بگیرد.

اما این کار نیز برخلاف قانون بود و با اعتراض

وزارت کشور روبه‌رو شد، چرا که کارشناسان سازمان دهیاری‌ها و شهرداری‌های وزارت کشور این نوع تفویض اختیار را غیرقانونی تشخیص دادند و چنانچه نودپرسور می‌گویی: «دلیل مخالفت وزارت کشور ریاست این سازمان سایر مراحل قانونی را طی کند، اما از سوی سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری پیگیری‌های لازم انجام نشد و ماجرا مسکوت ماند.»

نودپرسور درباره عدم پیگیری این مصوبه از سوی سازمان میراث‌فرهنگی می‌گوید:

«به نظر من رئیس سازمان میراث‌فرهنگی وقتی متوجه شد که این نوع واگذاری‌ها به صورت دائمی و از طریق قانون باید انجام شود، احتمالاً شیمان شده، چون به‌ر حال اگر این روند طی می‌شود یک بخش از وظایف و اختیارات سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری کلا منفک‌شده و در اختیار شهرداری‌ها قرار

دخالت در امور مربوط به سازمان میراث‌فرهنگی از چندسسال پیش شدت گرفت و حتی مسعود سلطانی‌فر، ریاست وقت سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری کشور نیز در توافقی با شهرداری تبریز به این شهرداری اجازه داد بخشی از وظایف سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری را با اجرای تورهای گردشگری برعهده بگیرد.

اما این کار نیز برخلاف قانون بود و با اعتراض وزارت کشور روبه‌رو شد، چرا که کارشناسان سازمان دهیاری‌ها و شهرداری‌های وزارت کشور این نوع تفویض اختیار را غیرقانونی تشخیص دادند و چنانچه نودپرسور می‌گویی:

«دلیل مخالفت وزارت کشور این بود که از منظر قانونی رئیس سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری کشور در مقامی نیست که اختیار تفویض وظایف سازمان متبوعش را می‌کرد بخشی از درآمد شهر را برای حفاظت از این بافت‌های تاریخی در اختیار شهرداری قرار بدهد. به‌گفته نودپرسور فقط در قانون برنامه سوم این ماده تنظیم شد و در برنامه‌های بعدی نیز هرگز تکرار نشد، اگر چه همین ماده هم در زمان برنامه سوم چندان که باید به اجرا نزدیک نشد، اما تنها ردیابی که شهرداری در زمینه مسئولیت‌ها و اختیارات مربوط به سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری داشته در همین یک مورد بوده است.»

استثنای شهرداری‌های برخی کلانشهرها برای

«بحث گردشگری جزو وظایفی است که در قانون برای سازمان میراث‌فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی پیش‌بینی شده و در این خصوص مربوط به قوانین موجود وظایفی است ندادند، قاعداً اگر قرار باشد شهرداری‌ها در این بخش فعالیتی داشته باشند، باید موضوع در شورایعالی اداری مطرح و بررسی شود و بسته به نظر اعضای شورا میان سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری و شهرداری‌ها تقسیم کار و وظایف انجام شود، یعنی شورایعالی اداری کشور بخشی از وظایف قانونی سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری را از این سازمان جدا کرده و برعهده شهرداری‌ها بگذارد و به این ترتیب شهرداری‌ها در قبال گردشگری صاحب اختیار و مسئولیت شوند.»

او با اشاره به ماده ۱۶۶ برنامه سوم توسعه کشور می‌گوید: در این ماده حفاظت از بافت تاریخی در شهرهایی که دارای بافت تاریخی ارزشمند هستند بر عهده شهرداری‌ها گذاشته شده بود و بر این اساس قرار بود تشکیلات شهرداری‌ها مورد تجدیدنظر قرار بگیرد، همین ماده نیز شورای شهر را مکلف می‌کرد بخشی از درآمد شهر را برای حفاظت از این بافت‌های تاریخی در اختیار شهرداری قرار بدهد. به‌گفته نودپرسور فقط در قانون برنامه سوم این ماده تنظیم شد و در برنامه‌های بعدی نیز هرگز تکرار نشد، اگر چه همین ماده هم در زمان برنامه سوم چندان که باید به اجرا نزدیک نشد، اما تنها ردیابی که شهرداری در زمینه مسئولیت‌ها و اختیارات مربوط به سازمان میراث‌فرهنگی و گردشگری داشته در همین یک مورد بوده است.»

استثنای شهرداری‌های برخی کلانشهرها برای

مینا قنبری | زن میانسال شیرازی هرسال یکی دوبار باید به تخت جمشید سر می‌زد، سال‌هاست که این رویه را در پیش گرفته و گاهی هم از همشهریان‌ش مورد سرزنش قرار می‌گیرد که «نگر تخت جمشید چاه‌جای می‌شود یا تغییر می‌کند که هرسال به تماشایش می‌روی؟» او می‌گوید: «راستی را بخواید بخشی از دلخوشی من برای زندگی در شهر شیراز تماشای تخت جمشید است، اگر چه حافظه و سسدی را هم مدام سرمی‌زنم و شاه‌چراغ هم می‌روم، اما تخت جمشید برایم ارزش متفاوتی دارد.»

در میان شهروندان اصفهانی تماشای سی‌وسه‌پل، پل خواجو و سرسزذن به میدان نقش جهان به یک عادت نسبتاً قدیمی تبدیل شده، این روند در شهرهای دیگری که آثار باستانی دارند هم به چشم می‌خورد، اما این نوع گردشگری تنها مختص به ساکنان شهرها نیست، بلکه مسافرانی که از سایر نقاط داخل و خارج کشور به شهرهایی با پیشینه تاریخی سفر می‌کنند، خواهان تماشای این نقاط هستند.

بازدید از مجموعه‌های دیدنی هر شهر گردشگری، شهری را پدید آورده و حالا این نوع از گردشگری جایگاه نسبتاً پررنگی در گردشگری دارد. در تهران بازدید از تهران قدیم و یافت شهری باقی‌مانده از زمان پهلوی اول و دوم، قاجار و ... روزبه‌روز طرفداران بیشتری پیدا می‌کند، این طرفداران گاهی ساکنان این شهر و گاه نیز گردشگرانی هستند که از داخل یا خارج از کشور به تهران سفر کرده‌اند.

زنده‌یاد دکتر محمدتقی رهنمایی که از نخستین مدرسان گردشگری در کشور است بر این نکته تأکید کرده که «شهرها به‌عنوان مقصد گردشگری، دارای عملکردها چندمنظوره هستند؛ آنها به‌عنوان دروازه ورودی به کشور، مراکز اقامت و مبدأ سفر به روستاها و مقاصد مجاور خود هستند. علاوه بر این، شهرها فقط مقاصدی که در آنها جمعیتی با فعالیت‌های اقتصادی، زندگی فرهنگی و تحت کنترل نیروهای سیاسی کنار هم جمع می‌شوند، نیستند، بلکه نقش مهمی را به‌عنوان مراکز فعالیت گردشگری برعهده دارند.»

گردشگری شهری شمشیر دولبه

بارسلونا پایتخت اسپانیا سال‌هاست که از هجوم گردشگران به سئوه آمده و تلاش برای کاهش تعداد گردشگران به این شهر طی سال‌های گذشته همواره ادامه داشته است. این شهر در سال ۲۰۱۲ میلادی پذیرای ۷ میلیون گردشگر و در سال ۲۰۱۶ ۳۲ میلیون گردشگر بوده که جمعیت یک‌میلیون و ۳۰۰ هزار نفری این شهر نسبت به حضور این تعداد گردشگر اعتراض کرده‌اند، بنابراین قانونی برای کاهش تعداد گردشگران از روش‌های متفاوت از جمله کاهش تخت‌های اقامتی این شهر به تصویب رسیده تا بلکه بخشی از گردشگران این شهر را کاهش دهد.

اما قوانین ایران درباره جایگاه شهرداری‌ها در بحث گردشگری اندکی متفاوت است تا آن‌جا که هنوز در وزارت کشور (به‌عنوان دستگاه بالادستی شهرداری‌ها در کشور) در زمینه اعطای اختیار به شهرداری‌ها برای دخالت در بخش گردشگری قانونی وضع نشده است.

شهرداری جایگاه قانونی ندارد

برگزاری تورهای تهرانگردی از سوی شهردار تهران این پرسش را مطرح کرده که چرا شهرداری‌ها در این بخش فعال نشده‌اند؟ پاسخ این پرسش را می‌توان معطوف به سود حاصل از این فعالیت متمایل دانست یا به اشتیاق شهرداری به در دست گرفتن مدیریت واحد و یکپارچه شهری نسبت داد. علی نودپرسور، کارشناس مسائل شهری، فعالیت شهرداری‌ها را در حوزه گردشگری برخلاف قانون دانسته و می‌گوید: «در کشور ما هیچ قانونی به شهرداری‌ها اجازه نداده که در بخش گردشگری فعالیت کنند و اصولاً این نوع فعالیت‌ها که از سوی شهرداری‌های چند کلانشهر کشور در پیش گرفته شده بر خلاف قانون است و باید متوقف شود.»

او که تا سه ماه پیش معاون شهرداری‌ها و دهیاری‌های وزارت کشور بوده، توضیح می‌دهد:

گردشگری شهری، گرفتار در خوان اول

گردشگری «برای توصیف بخشی از کلان‌شهر به کار می‌رود که در آن جاذبه‌های مورد علاقه بازدیدکنندگان و خدمات مورد نیاز آنها به همراه کارکردها (CBD) در یک‌جا قرار می‌گیرند. (مجلاتی، صالح‌الدین، ۱۳۸۰، س ۲۰۱) در آمدمی بر گردشگری، نشر دانشگاه شهیدبهشتی) اکنون این پرسش مطرح می‌شود که مدیریت شهری دست‌کم در کلان‌شهرهای ایران چقدر به اهمیت «فضا» در گردشگری شهری واقف است؟ اگر واقف است نمود عملی تعریف فضا در برنامه‌ریزی شهری و طرح‌های عمرانی کجاست؟ آیا می‌توان به جرأت گفت که نظام برنامه‌ریزی شهری طوری عمل کرده که در کلان‌شهرها به‌صورت هوشمند «محدوده اقتصادی گردشگری» شکل بگیرد؟ به‌طوری که بتوان از مدل آن به‌عنوان الگو نام برد؟ برای مثال خیابان‌های اطراف حرم امام‌زاده(ع) در مشهد را شاید بتوان به‌عنوان مدلی از محدوده‌های اقتصادی گردشگری نام برد، اما وقتی این مناطق دقیق‌تر مورد بررسی قرار می‌گیرند، متوجه می‌شویم که اتفاقاً فضا در این مناطق در نظر مدیریت شهری هوشمندانه طراحی نشده‌اند و فروش تراکم و احداث‌انبوهی هتل آپارتمان‌مهم‌ترین وجه‌مداخله مدیریت شهری است. آن‌هم به‌گونه‌ای که به‌پیچیدگی‌ها مشکلات جانبی مانند ترافیک و آلودگی و بی‌نظمی دامن زده است.

یکی دیگر از نشانه‌های بی‌تفاوتی مدیریت شهری در کلان‌شهرهای ایران به توسعه گردشگری شهری را می‌توان در نوع عملکرد آنها درباره نمادهای هویتی شهرها همه‌زبان دید. از بین رفتن نمادهایی که شهروندان درباره آنها خاطره جمعی دارند یکی از خطاهایی است که تکرار می‌شود. قلع‌و قمع یاغ‌های قدیمی، تخریب ساختمان‌های مشهور و تاریخی و در مقابل جایگزین شدن ساختمان‌ها و المان‌های فاقد هویت در شهرها موجب می‌شود گوناگونی که به‌پیچیدگی‌ها در شهرها مژگون می‌شود، مثل‌اگر برای شهروندان اصفهانی سی‌وسه‌پل رفتن‌رفته‌تر که کار کرد و هویت اوایلش را از دست بدهد دیگر جذابیتی به‌عنوان محدوده گردشگری نخواهد داشت. گردشگری شهری ظرفیت‌های خاص خودش را دارد. گاهی رفتن به سینمایی که ساختمانش یادآور ظرفیت تاریخی و اجتماعی آن می‌تواند نوعی

امین شول سبیرجانی | گردشگری، صنعت پردرآمدی است؟ گردشگری می‌تواند موجب اشتغال‌زایی شود؟ گردشگری می‌تواند به توسعه پایدار کمک کند؟ گردشگری می‌تواند به تقویت خردفرد هنگ‌ها کمک کند؟ گردشگری... این پرسش‌ها و پرسش‌هایی شبیه به اینها بارها و بارها در مقاله‌های متعدد علمی طرح شده‌اند و هر بار با استناد به تجربه‌های جهانی پاسخی روشن گرفته‌اند. پاسخی مثبت که نشان از اهمیت صنعت گردشگری دارد. گردشگری شهری یکی از گونه‌های این صنعت است که روز به روز رونق بیشتری می‌گیرد.

گردشگری شهری به آن بخش از گذران اوقات فراغت گفته می‌شود که در محدوده سکونت شهری شهروندان و فضاهای باز درون شهری از جمله پارک‌ها، شهرهای‌ها، مراکز خرید، مراکز فرهنگی، تاریخی و ... شکل می‌گیرد. (کمبرزاده ابراهیمی، محمدحسن، مجله شهرداری‌ها، ۱۳۸۶) اهمیت یافته است، گردشگری شهری هم به‌عنوان مدلی از گردشگری که می‌تواند در زمان اندک به‌نیاز تفریحی شهروندان پاسخ دهد، مطرح شده است. اما آیا گردشگری شهری در ایران از سوی مدیران شهرداری‌ها در گرفته شده است؟ اگر این پرسش را با مدیران شهری در میان بگذاریم ممکن است همگی به اتفاق بگویند، بله برایمان مهم است و بعد کلی هم آمار از اقامات‌شان برای توسعه گردشگری بدهند. اما آیا می‌توان با تکاپه توسعه گردشگری شهری را پذیرفت؟ در باره پاسخ این پرسش تردیدهای جدی وجود دارد. اتفاقاتی در شهرهای ایران رخ می‌دهد که نشانه‌هایی هستند از بی‌اهمیتی مدیریت شهری به توسعه گردشگری شهری. گویی که هنوز این صنعت به‌عنوان صنعتی مؤثر و پویا از سوی نظام مدیریتی در شهرها به رسمیت شناخته نشده است.

در گردشگری شهری، فضا نقش محوری را ایفا می‌کند. در پیکره گردشگری کلان‌شهری فضا به‌صورت کالای به‌سنجه‌ی شده و قابل فروش (TBD) در گردشگری درمی‌آید اصطلاح «محدوده اقتصادی

ژئوتوریسم نادیده گرفته شده

است، سایر افراد عام و غیرعلمی نیز به سوی آن گرایش دارند.

کشور ایران از دیدگاه زمین‌شناسی در دنیا بسیار قابل توجه و بکر است، از این رو وجود پدیده‌های زمین‌شناختی قابل توجه در این کشور برای آن ایجاد امتیاز کرده است. به عبارتی ایران از نظر پدیده‌های زمین‌شناختی، در قالب ژئوتوریسم (Eunique) تک است، از این رو با برنامه‌های هدفمند و مدیریت قوی در عرصه ژئوتوریسم بسیار موفق می‌تواند.

ژئوتوریسم یا زمین‌گردشگری عبارت است از مشاهده و مطالعه مبتنی بر کسب دانش پدیده‌های زمین‌شناختی اعم از: انواع آبشارها، غارها، تنگه‌ها، دره‌ها، گل‌فشان‌ها، آتشفشان‌ها، آبفشان‌ها، ژیزمان‌ها – انواع سواحل – پارادانگ‌ها، مناطق کویری، انواع دریاچه‌ها، انواع چشمه‌های محلی، تپه‌های ماسه‌ای، گنبد‌های نمکی، جزایر مرجانی، معادن باستانی، کلوت‌ها، ساخت‌های رسوبی مختلف – انواع کوه‌ها یا چین‌بندی‌های متنوع – مناطق فسیلی، دره‌های نئستی، شکاف‌ها و چین‌خوردگی‌های زمین‌شناسی وغیره. مخاطبان اصلی این شاخه از صنعت گردشگری اگر چه گروه‌های علمی اعم از زمین‌شناسی، جغرافیا و سایر علوم وابسته و مرتبط هستند، اما به جهت جذابیتی که دارد و با توجه به آن که انسان ذاتاً طبیعت‌دوست

پروانه روزبهانی – دانشسپار دانشگاه آزاد | ژئوتوریسم، یا زمین‌گردشگری یکی از حوزه‌های پردرآمد در صنعت گردشگری است که تنها در کشورهایی که از نظر داشتن پدیده‌های زمین‌شناختی غنی هستند، قابل اجرا است که کشور ما ایران نیز جزو آن دسته از کشورهاست. ولی متأسفانه با وجود داشتن این پتانسیل‌های خاص، تلاشی جهت رونق و توسعه و آموزش آن صورت نگرفته است.

ژئوتوریسم یا زمین‌گردشگری عبارت است از مشاهده و مطالعه مبتنی بر کسب دانش پدیده‌های زمین‌شناختی اعم از: انواع آبشارها، غارها، تنگه‌ها، دره‌ها، گل‌فشان‌ها، آتشفشان‌ها، آبفشان‌ها، ژیزمان‌ها – انواع سواحل – پارادانگ‌ها، مناطق کویری، انواع دریاچه‌ها، انواع چشمه‌های محلی، تپه‌های ماسه‌ای، گنبد‌های نمکی، جزایر مرجانی، معادن باستانی، کلوت‌ها، ساخت‌های رسوبی مختلف – انواع کوه‌ها یا چین‌بندی‌های متنوع – مناطق فسیلی، دره‌های نئستی، شکاف‌ها و چین‌خوردگی‌های زمین‌شناسی وغیره. مخاطبان اصلی این شاخه از صنعت گردشگری اگر چه گروه‌های علمی اعم از زمین‌شناسی، جغرافیا و سایر علوم وابسته و مرتبط هستند، اما به جهت جذابیتی که دارد و با توجه به آن که انسان ذاتاً طبیعت‌دوست